

15
anys

reptes
propostes
accions

entitats
catalanes
d'acció
social

INFORME

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos
(setembre 2017 – maig 2018)

Juliol 2018

Elaborat per la vocalia de Pobresa i el grup de treball
de Renda Garantida de Ciutadania d'ECAS

www.acciosocial.org

 @ecasacciosocial

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

Índex

1. Introducció

- 1.1. Manca de dades globals

2. Tipificació d'incidències en el desplegament de la RGC recollides per les entitats membres d'ECAS

- 2.1. Ineficiència en la gestió de l'Administració
- 2.2. Resolucions negatives (denegades)
- 2.3. Reduccions en la quantia de la RGC

3. Relació d'incidències i propostes de millora de la RGC

- 3.1. Ajut d'habitatge com a ingrés de la unitat familiar
- 3.2. Exclusió de la RGC de les persones víctimes de violència de gènere, sense sostre i persones discapacitades
- 3.3. Exclusió de la RGC de joves provinents de centres tutelars menors de 23 anys
- 3.4. La PNC de qualsevol membre de la unitat familiar s'imputa com a ingrés familiar
- 3.5. Justificació dels ingressos de la unitat familiar
- 3.6. El complement d'inserció es deixa de cobrar si la persona accedeix a un lloc a treball a jornada parcial; en canvi, si el contracte és a jornada completa, té dret a cobrar el complement de 150€ durant sis mesos
- 3.7. No es reactiva la RGC a la finalització d'un contracte laboral
- 3.8. En les famílies monoparentals amb fills a càrrec, la RGC és compatible amb un contracte de feina a temps parcial però no amb el de jornada completa, que només permet cobrar el complement durant sis mesos
- 3.9. RGC amb itinerari laboral no adequat a la persona
- 3.10. Receptors de prestacions, pensions, subsidis i ajudes que no superin l'IRSC tenen dret a complement en la RGC
- 3.11. Procediment complex per sol·licitar la RGC
- 3.12. Gestió dels expedients amb multiplicitat de criteris
- 3.13. Gestió administrativa molt lenta

4. Consideracions generals: gestió de la Llei, entitats socials i modificacions

- 4.1. Sobre la gestió de la Llei
- 4.2. Sobre les entitats socials
- 4.3. Sobre la modificació de la Llei i el contingut del corresponent reglament

5. Breu consideració final

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

1. Introducció

Aquest document realitzat per la vocalia de Pobresa i el grup de treball de Renda Garantida de Ciutadania d'ECAS ha estat elaborat amb el desig de clarificar i definir els diferents perfils de persones sol·licitants de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) que han patit alguna incidència en relació al desplegament de la mateixa i l'aplicació de la Llei, a fi d'identificar i proposar les mesures més adequades per eliminar aquestes incidències, millorar la gestió de la prestació i ajustar-la a l'esperit de la Llei, que pretén donar una resposta adequada a totes les persones que es troben en situació de pobresa.

Volem recordar l'Article 1 de la [Llei 14/2017, del 20 de juliol de la renda garantida de ciutadania](#), en què es diu que l'objecte de la mateixa és "regular la renda garantida de ciutadania establerta per art. 24.3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya amb la finalitat d'assegurar els mínims d'una vida digna a les persones i unitats familiars que es troben en situació de pobresa, per tal de promoure llur autonomia i participació activa en la societat". A l'Article 2 es defineix la RGC com una prestació social de naturalesa econòmica i percepció periòdica, garantida de dret subjectiu, que té com a finalitat desenvolupar la promoció de la persona, el seu apoderament i superar les condicions que l'han dut a necessitar aquesta prestació. Constant de dues prestacions, una de garantida (no condicionada) que està subjecta als requisits que estableix la Llei, i una temporal complementària d'activació i inserció condicionada al compromís de seguir un pla d'inclusió social o d'inserció i laboral.

1.1. Manca de dades globals

Durant la realització d'aquest document (mesos d'abril i maig de 2018) la Generalitat de Catalunya no havia facilitat obertament dades sobre el desenvolupament de la RGC que ens permetessin fer una avaluació de la seva implementació en termes globals, sinó que per al conjunt d'aquest informe fem informació de les entitats membres d'ECAS des del seu coneixement i proximitat en la tasca d'atenció als col·lectius més vulnerables. Si bé sabem que posteriorment s'ha publicat més informació al web, volem deixar constància de la situació de manca d'informació que hem patit en l'inici de la implementació de la Llei.

A través d'informacions publicades als mitjans de comunicació hem recollit algunes dades que tampoc permeten tenir una perspectiva global sobre la RGC, tenint en compte que sovint no encaixen entre elles. Algunes d'aquestes dades, que no tenim contrastades són:

- S'han rebut prop de 58.000 sol·licituds de la RGC
- Unes 12.000 sol·licituds estan pendents de resoldre's
- Un 70% de les sol·licituds estan sent denegades, la majoria d'elles motivades perquè ja es perceben ingressos superiors a l'IRSC (Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya), i una part menor perquè s'ha requerit informació que no s'ha aportat
- A més dels antics perceptors del PIRMI/RMI o de PNC, hi ha 1.000 noves persones beneficiàries de la RGC i un total de 107.000 persones beneficiàries

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

- Hi ha uns cinquanta casos en què l'Administració no ha respost i s'ha aplicat el silenci administratiu positiu
- El pressupost de la RGC ha passat d'11 milions d'euros (quan era PIRMI o RMI) a 19 milions d'euros. La nòmina amb el complement de les pensions no contributives (PNC) ha augmentat de 18 a 25 milions d'euros

En aquestes dades destaca el baix percentatge d'aprovació de nous expedients, tan sols 1.000 beneficiaris, la qual cosa no ens sembla coherent amb l'objectiu de la Llei i ens porta a pensar que la inexistència del reglament corresponent ha impedit que es desplegués plenament com s'esperava. La manca de concreció reglamentària ha provocat una reducció important de la seva capacitat de resposta a la casuística que s'ha produït, tenint en compte l'alt nombre de denegacions i l'aprovació de molt poques de les sol·licituds presentades. Ens trobem, per tant, lluny de cobrir les necessitats elementals de la població en situació de pobresa.

Ens preocupa que s'allargui aquesta situació d'indefinió reglamentària que perjudica els possibles beneficiaris de la RGC, quan aquesta Llei reconeix en primera instància el dret subjectiu de tota persona a gaudir d'uns ingressos mínims per a viure dignament. Per tant, considerem que s'hauria de ser molt curós en la interpretació d'aquesta normativa i que, al més aviat possible, s'hauria de disposar d'un reglament que permeti aclarir aquells casos específics que avui resten sense resoldre o són denegats de manera injusta, ignorant el principi del dret subjectiu.

2. Tipificació d'incidències en el desplegament de la RGC recollides per les entitats membres d'ECAS

En total s'han rebut incidències relatives a 30 casos –detectats per entitats membres d'ECAS–, que es poden agrupar en tres blocs: ineficient gestió de l'Administració, resolucions negatives i reducció de la quantia de la RGC.

2.1. Ineficiència en la gestió de l'Administració

A continuació enumerem alguns dels casos que les entitats ens han fet arribar. No podem definir el volum que representen, però ens serveixen per constatar la valoració que en general s'ha fet de la gestió per part de l'Administració: evidència situacions provocades per la rapidesa en l'aplicació de la Llei i, en conseqüència, certs desajustos en el procediment administratiu aplicat.

- Gestió administrativa molt lenta. Més de dos mesos per donar cita prèvia i més de tres mesos entre la presentació de la sol·licitud i la reclamació de la documentació addicional. S'apuren els terminis per notificar la resolució de la RGC.
- Es demana documentació no prevista en la Llei. Per exemple: informe de la treballadora social conforme rep aliments d'una entitat social.
- Requeriments de documentació que hauria d'estar en poder de l'Administració.

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

- Notificacions administratives inadequades. Per exemple: notificació per telèfon de la denegació de la prestació malgrat que posteriorment se li notifiqui mitjançant resolució escrita.
- Manca d'informació del procediment administratiu per comptar els terminis dels processos establerts en la Llei. Hi ha casos en què l'Administració continua demanant documentació un cop transcorreguts els quatre mesos establerts per a la resolució de l'expedient.
- No sempre s'aplica la retroactivitat en el pagament de la RGC. S'han detectat casos en què no s'ha pagat la retroactivitat derivada del complement des que s'aprova la RGC.

2.2. Resolucions negatives (denegades)

Si bé en la majoria dels casos s'informa de la causa de denegació, se n'han detectat alguns en què no s'especifica clarament. La majoria de denegacions són pels següents motius:

- No donar per vàlida la documentació presentada, i no es reclama a continuació l'aportació de dita documentació.
- No acreditar o superar els límits dels ingressos familiars.
- Tenir un contracte laboral a temps parcial no compatible amb la RGC (actualment només ho és per a les famílies monoparentals).
- Haver tingut ingressos salarials no declarats.

La complexitat i l'especificitat d'alguns casos dificulta en ocasions que la persona sol·licitant tingui la suficient informació per poder iniciar el procés de reclamació o recurs d'alçada. Caldria millorar la qualitat d'aquesta informació, fent-la més clara i detallada, per facilitar la comprensió dels arguments de denegació i poder iniciar el procediment que correspongui.

2.3. Reduccions en la quantia de la RGC

En el cas de les reduccions en la dotació, que després analitzarem amb detall, considerem que la Llei no té en compte els drets individuals de les persones beneficiàries. Alguns dels motius són:

- Comptar com a ingrés la PNC d'un altre membre de la família que viu en el mateix habitatge, amb dret a la seva pensió.
- Sumar com a ingrés prestacions públiques que no haurien de ser considerades.

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

3. Relació d'incidències i propostes de millora de la RGC

A continuació es relacionen diversos tipus d'incidències detectades en la gestió dels expedients de RGC i, per a cadascun d'ells, es proposen actuacions per resoldre'ls.

3.1. Ajut d'habitatge com a ingrés de la unitat familiar

Cas en què en la determinació dels ingressos de la unitat familiar es computa aquest ajut d'habitatge.

- Es proposa que els ajuts d'habitatge que concedeixi qualsevol administració pública (Generalitat, ens locals, etc.) **no siguin imputables com a ingrés**, atès que aquests tenen una finalitat específica de compensació d'una despesa i no augmenten la renda disponible de les persones. En conseqüència, es proposa que siguin compatibles com altres prestacions indicades a l'Article 4.

Aquesta situació ha provocat que algunes persones, tot i el que indica la Llei, hagin renunciat a la prestació d'habitatge per aconseguir la RGC, que representa un import superior.

3.2. Exclusió de la RGC de les persones víctimes de violència de gènere, sense sostre i persones discapacitades

Si la persona està acollida en un pis o alberg de serveis socials no té dret a percebre la RGC, es considera que està en un establiment 'permanent' de serveis socials.

- Els establiments que alberguen aquestes persones s'han de considerar 'temporals'. La seva finalitat és aixopugar-les mentre no tinguin recursos econòmics (feina, prestacions...) que els permetin dur a terme una vida 'normalitzada'.

3.3. Exclusió de la RGC de joves provinents de centres tutelars menors de 23 anys

Es tracta de joves que sense el suport d'una prestació com la RGC tenen moltes dificultats per a la seva integració sociolaboral.

- És necessari incloure un nou apartat a la Llei que inclogui els joves menors de 23 anys que han sortit de centres tutelars com a possibles beneficiaris de la RGC.

3.4. La PNC de qualsevol membre de la unitat familiar s'imputa com a ingrés familiar

La inclusió d'aquesta prestació no contributiva com a ingrés en el còmput de la RGC quan qui rep la PNC és el pare, la mare, l'avi o àvia, o fins i tot els germans/germanes que conviuen amb la persona sol·licitant fa que, a efectes

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

pràctics, s'anul·li el dret que tenen aquestes persones a beneficiar-se d'una prestació i tenir uns recursos propis.

- La PNC hauria de quedar exclosa del còmput de la unitat familiar quan la persona beneficiària no és la mateixa que demana la RGC, ja sigui familiar de primer, segon grau o altre. Caldria considerar que la RGC només és subsidiària d'altres prestacions en el cas que la persona sol·licitant sigui la mateixa perceptora d'aquestes prestacions.

3.5. Justificació dels ingressos de la unitat familiar

Es fan estimacions de la renda a través dels ingressos de les 'cartilles del banc' i d'extractes bancaris de tots els membres de la unitat familiar dels darrers sis mesos. Considerem que, a més de la complexitat que això representa, no hi ha una seguretat jurídica que garanteixi que els resultats estimats mitjançant aquest procediment siguin objectivables, estiguin ajustats al dret i no depenguin del funcionari que tramiti l'expedient. Per exemple, es contempla com a ingressos del treball o d'altres prestacions el fet que hi figurin donatius d'entitats socials o familiars per a la subsistència de les persones, o el fet que aparegui el cobrament d'un deute del passat.

Creiem cal fer modificacions sobre aquest tema en l'articulat següent:

- Article 8.2. b) | Eliminar l'expressió " [...] es demanaran els extractes bancaris dels darrers sis mesos dels comptes corrents o altres dipòsits bancaris".
- Introduir en l'Article 8.2) | "En cas que a Hisenda no li constin ingressos fiscals, donar com a vàlida la declaració jurada dels ingressos."
- Introduir en l'Article 8.2) | "En cas de no aportar certificat del patrimoni, donar com a vàlida la declaració jurada del patrimoni."
- Caldria refer l'apartat b) de l'article 8.2) de la Llei, en aquests termes:
"S'aportaran els certificats bancaris dels saldos mitjans del període revisable detallats per mesos i, en tot cas, l'Administració podrà requerir els extractes bancaris a fi i efecte d'obtenir informació sobre la composició dels ingressos."

3.6. El complement d'inserció es deixa de cobrar si la persona accedeix a un lloc a treball a jornada parcial; en canvi, si el contracte és a jornada completa, té dret a cobrar el complement de 150 € durant sis mesos

És un contrasentit que la persona pugui cobrar o no cobrar el complement en funció de la duració de la jornada laboral. Cal tenir en compte que l'elecció del tipus de jornada no està en mans del treballador, sinó de l'empresari. A més, si la jornada és parcial, el salari a cobrar serà inferior al de jornada completa, la qual cosa fa més evident la necessitat de cobrar aquest complement.

- El dret a percebre el complement d'inserció social i laboral s'ha d'equiparar en els casos que el contracte sigui de jornada parcial.

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

3.7. No es reactiva la RGC a la finalització d'un contracte laboral

Quan acaba un contracte de feina, ha de passar un any perquè la persona perceptora pugui tornar a demanar la RGC. Aquesta normativa deixa en situació precària les persones que havien rebut la RGC i es queden sense feina.

- És necessari deixar en suspens la RGC mentre la persona estigui treballant i fer una reactivació automàtica quan finalitzi el contracte, evitant que hagi d'esperar un any.

3.8. En les famílies monoparentals amb fills a càrrec, la RGC és compatible amb un contracte de feina a temps parcial, però no amb el de jornada completa, que només permet cobrar el complement durant sis mesos

La compatibilitat de la RGC amb el treball es defineix a partir del tipus de contracte (contracte a temps parcial), però aquest aspecte no és indicatiu del nivell d'ingressos de la persona. Un contracte a jornada completa pot ser tant o més precari que un a temps parcial perquè la seva durada pot ser d'un o dos mesos i, per tant, aportar uns ingressos anuals molt baixos.

- Cal definir la compatibilitat de la RGC i el treball en funció dels ingressos anuals i no del tipus de contracte, que generalment és temporal.

3.9. RGC amb itinerari laboral no adequat a la persona

Hi ha persones que no poden seguir un itinerari laboral per les condicions en què es troben.

- Les entitats socials demanem poder informar en certes situacions de la dificultat de seguir determinats itineraris laborals per evitar episodis de fracàs perjudicials per al procés de recuperació o apoderament de la persona.

3.10. Receptors de prestacions, pensions, subsidis i ajudes que no superin l'IRSC tenen dret al complement de la RGC

En alguns casos existeix un buit legal respecte el dret a rebre el complement i a la quantitat que correspon segons l'índex de suficiència fixat. Cal acordar amb l'Estat espanyol la compatibilitat d'alguns subsidis estatals amb la RGC per tal d'evitar que cobrar-la impliqui la pèrdua d'un subsidi del Govern central i, en conseqüència, la desvirtuació de la complementarietat de la RGC.

- Les prestacions complementàries d'altres prestacions i subsidis (atur, PNC, etc.) han de garantir que l'import de la RGC es correspongui amb la que pertoca per al nombre de membres de la unitat familiar.

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

3.11. Procediment complex per a sol·licitar la RGC

El procediment de demanar cita per telèfon és inadequat per al perfil de les persones sol·licitants. És molt difícil seguir les instruccions de l'operadora telefònica i, generalment, les persones no finalitzen el procés. També la documentació que se sol·licita és molt feixuga i, sovint, no està a l'abast de les persones sol·licitants.

- Canviar els procediments per sol·licitar la RGC i simplificar la documentació que han d'aportar.

3.12. Gestió dels expedients amb multiplicitat de criteris

Canvis de criteri, sense informació prèvia, en la documentació que cal aportar el dia de la cita, documentació diferent segons l'oficina o documentació duplicada, que ja obra en poder de l'Administració.

- Unificar els criteris de gestió dels expedients.
- No requerir documentació que ja estigui en poder de l'Administració.

3.13. Gestió administrativa molt lenta

Més de dos mesos per donar cita prèvia i més de tres mesos entre la presentació de la sol·licitud i la reclamació de la documentació addicional. S'esgoten els terminis per a notificar la resolució de la sol·licitud de RGC.

- Millorar la gestió administrativa en la tramitació i la resolució dels expedients.

4. Consideracions generals: gestió de la Llei, entitats socials i modificacions

A continuació comentem alguns dels aspectes més significatius en els quals caldria alguna modificació o especificació de la Llei. En aquesta línia, creiem necessària una revisió i possible modificació de l'Article 4, així com aclarir els criteris en el corresponent reglament sobre l'aplicació de **la subsidiarietat**, **la complementarietat** i **la compatibilitat** amb tots els ingressos provinents de les prestacions, pensions, subsidis i ajudes econòmiques, públiques o privades, i d'altres ingressos que no superin IRSC.

4.1. Sobre la gestió de la Llei

- **Major cura en les comunicacions entre l'Administració i les persones beneficiàries o sol·licitants**, vetllant sempre pel respecte i la consideració dels drets de les persones, així com per la salvaguarda de la seva dignitat. Enviar les comunicacions en la data que consta en la documentació corresponent, per exemple a través de burofax; en ocasions la persona rep el requeriment o demanda d'informació amb un retard considerable.

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

- **Assegurar que els professionals** que gestionen els expedients de les persones sol·licitants de la RGC **tinguin les competències adequades per atendre correctament** la població en general i, especialment, la població vulnerable, que en més d'una ocasió requereix d'una atenció especialitzada que l'ajudi en el seu procés individual, no sempre fàcil d'assumir.
- **Major transparència** per part de la conselleria de Treball, Afers Socials i Famílies a l'hora de facilitar informació sobre el procés d'implementació de la Llei.
- **Major compliment dels terminis fixats.** Compliment estricte de la llei, que fixa que cal estimar positivament tota sol·licitud que hagi superat el termini de quatre mesos establert per la llei (Article 26.1).
- **Major rapidesa en el procés administratiu** a seguir (hora de cita prèvia, entrevista, resposta a la sol·licitud...). Evitar dilacions que, avui i en algunes zones, signifiquen un retard de mesos per a poder iniciar el procés.
- **Major cura en les decisions que pren l'Administració i aplicació de la manera més objectiva possible** dels criteris que les fonamenten. L'Article 9 indica que s'ha de **determinar el grau d'ocupabilitat dels beneficiaris i sol·licitants**, el tractament de l'atorgament del perfil d'ocupabilitat i la corresponent assignació del complement dels 150 euros, condicionat a realitzar un pla d'inserció laboral i/o social. Això exigeix conèixer la realitat de la persona beneficiària, les seves capacitats i la seva autonomia, per tal d'evitar decisions errònies per no haver previst el seu possible incompliment.
- Cal recordar que hi ha **persones que es troben en una situació d'alta vulnerabilitat** i que tindran dificultats per respondre a la demanda d'alguns requeriments (Article 13.1c, en què s'indica que la persona perdrà la prestació per l'incompliment injustificat dels requeriments que l'Administració pot realitzar per comprovar si continua tenint dret a la renda). Recordem que algunes persones no sempre es troben en situació de poder complir el que se'ls demana perquè viuen en **circumstàncies molt complexes**, com per exemple no tenir un domicili fix, patir problemes de salut o no disposar de competències i capacitats per treballar al mercat ordinari. En aquestes circumstàncies caldria evitar fixar-los un pla d'activació laboral que no podran complir i que, a la llarga, se'ls haurà de retirar. En aquests casos seria molt més adequat un **pla d'inclusió social individualitzat**.
- És recomanable **una major promptitud en la definició del pla social individualitzat** que cada persona ha de seguir. Actualment les entitats socials estan a l'espera del model i de les funcions que hauran de desenvolupar i ens trobem que no s'ha definit aquest pla individualitzat, que segons l'Article 10.3 de la Llei serà revisat cada 12 mesos. Ens podem trobar que no s'ha desenvolupat per manca de dispositius que ho facin possible i, tot i que la Llei preveu que la

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

persona no perdrà aquest complement si l'incompliment no és responsabilitat seva, considerem que la pèrdua d'aquesta activació dificulta els processos vers l'apoderament de les persones beneficiàries de la prestació. Per tant, s'hauria d'agilitar el màxim.

- Considerem que és molt important **articular un procediment per a la revisió de les denegacions** realitzades, valorant especialment el context específic de les persones vulnerables i sense oblidar que ningú desitja trobar-se en situació d'extrema pobresa. Tot i que es pot donar algun cas de frau, sobretot existeix una gran dificultat per seguir i complir un procediment administratiu que és, per a algunes persones, una barrera insalvable.
- Per aquest motiu és necessària una **major claredat en l'argumentació** de les causes de la denegació, a fi que la persona sol·licitant pugui prendre una decisió sobre el procés a seguir en el moment que la rep, amb suficient coneixement per fer el recurs que correspongui. En casos en què el motiu de la revocació és que la Llei no està plenament desenvolupada, la persona ha de saber el termini d'espera que li correspon per exercir el seu dret a la RGC. Recomanem una plantilla de ràpid compliment per a l'Administració on constin les possibles causes de denegació en cada cas.
- **Evitar la demanda d'informació i documentació en relació als ingressos o el patrimoni** del sol·licitant que no guarda cap tipus de relació amb la situació real de la persona. En aquests casos s'hauria reconèixer com a vàlida una 'declaració responsable dels ingressos o bens patrimonials'. I en el cas que les dades ja obrin en poder de l'Administració en un fitxer únic de dades personals i de prestacions, tal com indica l'Article 16.c, s'hauria d'evitar cap altra demanda de nova informació.

Destaquem que moltes de les persones sol·licitants no disposen de mitjans ni, de vegades, de la capacitat per aconseguir la documentació requerida, i per tant s'hauria de facilitar oferint alternatives per presentar-la parcialment o adjuntant un imprès de carència de documentació en la sol·licitud de prestacions.

4.2. Sobre les entitats socials

Les entitats socials són un recurs molt important que considerem que s'ha desaprofitat en no crear un model de col·laboració i governança més potent per a la implementació de la Llei. **Les entitats socials han de tenir una funció determinant en l'acompanyament, el suport i l'apoderament de les persones beneficiàries de la RGC** i, en conseqüència, s'haurien de definir les diferents responsabilitats d'aquestes, així com l'articulació del seu treball amb l'Administració. Les entitats trebalem des de la proximitat amb les persones vulnerables i coneixem el seu procés individual, i s'hauria de reconèixer la nostra expertesa, experiència i criteris socials per **actuar com a referent de la persona sol·licitant de la renda**. Per aquest motiu:

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

- **Demanem una millora de la comunicació entre l'Administració i les entitats socials**, especialment aquelles que estem treballant amb persones perceptores/sol·licitants de la RGC, ja sigui des de l'àmbit de la inserció o des de l'àmbit de la inclusió. És imprescindible que els i les tècniques estiguem plenament informades del funcionament de la RGC per tal de poder fer la nostra feina. En el cas de les entitats que gestionem Mesures Actives d'Inserció per a persones destinatàries de la Renda Mínima d'Inserció (MARMI), hem de tenir molt clares les compatibilitats i les incompatibilitats, així com els terminis de reactivació, per tal de poder vèncer les inseguretats i les resistències que tota aquesta situació està generant entre persones beneficiàries i sol·licitants de la prestació, que només fan que agreujar situacions de base ja molt complicades.
- Caldria que **es reconegués el valor legal i, per tant, decisor en el procediment d'avaluació l'informe fet per les entitats socials** en relació a la situació i el procés del sol·licitant des del coneixement del procés i les circumstàncies de la persona. Les entitats són un recurs important en la preparació de la documentació, la gestió i la tramitació dels expedients de RGC. En aquest sentit, podrien cobrir un espai que avui s'atén de forma imperfecta o tardana en relació a alguns temes:
 - La residència continuada i efectiva en un recurs públic social o sanitari. Es demana que en els casos en què els professionals ho considerin convenient, hi hagi **un informe vinculant** (social o mèdic) que indiqui la data aproximada de sortida del recurs residencial, segons la situació i el procés personal, per tal de poder accedir a la RGC.
 - **La informació, l'acompanyament i l'assessorament als possibles beneficiaris** sobre els ingressos i les ajudes que reben o puguin rebre i que són deduïbles de l'import a cobrar de la RGC (excepte ajudes d'urgència d'habitatge, beques menjador i altres de l'Article 7), a fi d'ajudar-los si tenen dificultats per complir el procediment establert.
 - Per **acreditar que és víctima de violència masclista es demana** que es presenti la sentència o que ho comuniqui la Direcció General de Famílies. Hi ha entitats especialitzades en aquesta temàtica que podrien ser reconegudes per a aquesta acreditació.
 - En **situacions d'especial necessitat** en què cal concretar les circumstàncies de la persona i l'Administració es troba amb dificultats per a conèixer-les i definir-les.
 - Per assessorar les persones sol·licitants en **la presentació de les al·legacions** que correspongui per defensar els drets de ciutadania.

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

- Per **impulsar iniciatives per a la inclusió social i activació dels beneficiaris** (potenciació dels MARMI).
- Per donar suport als **processos personals vers l'apoderament** i el compliment dels compromisos establerts com a beneficiari de la RGC.
- Sobre **l'obligació d'estar inscrits al Servei d'Ocupació de Catalunya i no rebutjar una feina**, hauria de contemplar-se que l'entitat que atén a la persona pugui acreditar que està fent un itinerari adequat i supervisat per aquesta entitat.
- L'Article 22.2 diu que l'elaboració i l'acord del **pla d'inclusió social i l'orientació i seguiment d'aquest pla** corresponen als serveis públics competents en matèria de serveis socials. Creiem que bona part d'aquesta funció l'haurien de desenvolupar les entitats socials que habitualment ja ho feien en el programa de RMI/PIRMI. Carregar els serveis socials significa un fre al procés a seguir, doncs malauradament aquests serveis estan saturats i no poden donar resposta de la manera que voldrien.

4.3. Sobre la modificació de la Llei i el contingut del corresponent reglament

L'experiència dels darrers mesos i la recollida de les incidències que hem comentat ens mostren l'existència de **buits legals** en la Llei i una certa dificultat per definir les diverses **incompatibilitats**, concrecions i excepcionalitats a les quals el reglament hauria de donar resposta de forma exhaustiva, deixant alhora una via oberta per a noves condicions que es puguin presentar.

Considerem que es fan evidents una sèrie de **defectes i incongruències** en relació a l'objecte de la Llei, centrat en assegurar els mínims ingressos per a una vida digna a les famílies que es troben en situació de pobresa. Les condicions, compatibilitats i subsidiarietats existents limiten en gran mesura el dret a rebre-la i ens obliguen a demanar un replantejament de la Llei mitjançant una revisió i modificació al Parlament, per tal d'evitar la multitud de casos de sol·licitants que avui han vist rebutjada la seva demanda o han patit reduccions importants en l'ingrés previst.

A continuació destaquem els casos més significatius que esperem que es resolguin aviat, ja sigui via reglament o via modificació de la Llei:

- **Poca claredat en els drets a la renda** per a alguns col·lectius, casos o condicions. Així, l'Article 4.5 no especifica que el dret es perd en cas que se superi l'IRSC.
- **No es té en compte la possibilitat que l'habitatge de primera residència** sigui un bé patrimonial propi que pugui proporcionar una renda i, en conseqüència, s'haurien de proposar mesures susceptibles de generar ingressos per la via de compartir l'habitatge, realitzar un vitalici o altres models que s'han experimentat.

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

- Ens preocupa la **no complementarietat** entre l'ocupació amb salaris baixos i la RGC per tal de donar cobertura a situacions en què els ingressos no arriben a l'IRSC en el moment de la sol·licitud. S'hauria d'agilitar i **generalitzar** la complementarietat el més aviat possible.
- **L'alta temporalitat** en l'actual mercat laboral fa que sigui habitual treballar uns mesos, unes setmanes, uns dies o fins i tot unes hores, condicions en què amb els criteris aplicats no sempre és possible adequar la RGC. D'aquesta manera, la persona es pot veure privada de la RGC fins passat un any de la finalització del contracte, i obligada a cursar una nova demanda. Cal recordar que aquesta mesura que s'aplicava antigament amb el PIRMI va ser modificada per tal d'evitar que fos un dels motius per no acceptar contractes temporals o amb salaris molt baixos; gràcies a la modificació, en el termini d'un mes la persona tornava a cobrar la RMI. Creiem que les petites experiències laborals tenen un valor educatiu i d'aprenentatge que s'haurien de potenciar. En aquests moments passa el contrari perquè els beneficiaris opten per no acceptar l'oferta laboral de curta durada. És doncs necessari trobar una via alternativa que contempli **la incorporació temporal** al mercat de treball com un procés d'activació laboral de la persona que no afecti, per tant, la continuïtat de la RGC. En tot cas, la prestació podria quedar suspesa mentre la persona tingui una ocupació i rebi un salari, per reprendre's immediatament en el moment que la persona es trobi aturada i sense prestació d'atur.
- **L'aclariment dels diferents conceptes que planteja l'Article 4**, com hem indicat en diverses ocasions, és molt necessari i urgent. Caldria aclarir les incompatibilitats, les complementarietats i les possibles excepcionalitats a fixar en el reglament. Igualment, en l'Article 4.5 **manca claredat** quan s'afirma que els perceptors d'ajuts i prestacions estatals d'atur, pensions contributives i PNC de la Seguretat Social no tenen dret a la prestació de la RGC, sense especificar que el dret només es perd quan "l'ingrés de la persona superi l'IRSC".
- És necessari aclarir **quan i en quines situacions es pot denegar la RGC**, ja que s'han utilitzat arguments que no es contemplen a la Llei i considerem que aquestes denegacions són objecte de reclamació per ser improcedents.
- S'haurien **d'especificar totes les possibles casuístiques** en relació a les condicions que fixa la Llei per tenir dret a la RGC, amb les excepcions que s'escaiguin per als menors de 23 anys (Article 7.1) o d'altres casos que es puguin presentar. O, al contrari, indicar les circumstàncies que impossibiliten ser beneficiari de la RGC, deixant sempre oberta la possibilitat de contemplar una nova situació (Article 7.2).
- En el mateix Article 7.3 es parla del **dret a la RGC excepcionalment** per a aquells casos en què, tot i no complir la

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

persona els requisits, concorren circumstàncies extraordinàries de necessitat. El procediment de la decisió d'aquesta excepcionalitat s'ha d'indicar en el reglament, així com la instància que té capacitat per a certificar l'existència d'una situació extraordinària.

- La Llei preveu una **avaluació obligatòria cada 2 anys** (Article 10.2) i una revisió cada 12 mesos (Article 10.3) que poden donar lloc a la denegació d'aquesta renda per canvi de la situació del beneficiari. Malgrat que defensem que l'objectiu de la RGC és aconseguir que la persona sigui autònoma i no en depengui, en circumstàncies especials poden donar-se casos en què la persona no és capaç de superar la pobresa severa en què es troba i, per tant, precisa continuar rebent la RGC. Creiem que el fet que els beneficiaris del PIRMI passessin directament a rebre la RGC podria representar, a llarg termini, **posar en perill la continuïtat dels seus ingressos d'una manera injustificada** si no es valoren les condicions que en el seu moment van justificar ser beneficiaris de la RMI.

5. Breu consideració final

Per últim, volem deixar constància que l'objectiu d'ECAS és sumar i vehicular esforços per afavorir la inclusió social, fer efectius els drets de les persones i promoure la plena ciutadania. Com a federació de segon nivell, vertebrem la tasca de entitats que la componen –més d'un centenar actualment— per tal que el seu treball amb persones en situació o en risc d'exclusió social contribueixi el màxim possible a la cohesió social. Moltes de les persones amb què treballen les entitats d'ECAS eren beneficiàries del PIRMI i ho són avui de la RGC, i és per aquesta raó que tenim accés a una àmplia quantitat d'informació que posem a disposició de l'Administració per tal que pugui millorar el benestar de tothom que ho necessita.

En conseqüència, considerem que al Consell de Govern per al seguiment de la RGC i al grup de treball per desenvolupar el corresponent reglament **s'ha de contemplar la participació de les entitats que treballem des de la proximitat amb les persones beneficiàries d'aquesta renda**. L'expertesa i el coneixement que tenim sobre la realitat i el context en què es troben aquestes persones requereix de la nostra presència en aquests òrgans de participació, ja que així podrem col·laborar per aconseguir una bona aplicació de la Llei i ajudarem a evitar que es prenguin decisions errònies per manca de perspectiva del que significa i el que comporta viure en situació d'extrema pobresa.

Vocalia de Pobresa i grup de treball de Renda Garantida de Ciutadania d'ECAS

Coordinadora: Teresa Crespo

Col·laboradora externa: Júlia Montserrat

APLICACIÓ DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Balanç dels primers mesos (setembre 2017 – maig 2018)

Relació de persones i entitats participants:

Agustí Jorba, Acció contra la fam
Carme Ferreiro, Càritas Diocesana de Barcelona
Cristina Sánchez, Fundació IReS
Cristina Sanclemente, Fundació Àmbit Prevenció
Elena Sala, Associació Benestar i Desenvolupament (ABD)
Enric Lupi3n, Associació In Via
Esther Bordas, Fundació Secretariat Gitano
Esther Fern3ndez, Fundació Ared
Esther S3nchez, Arrels Fundaci3n
Fernando Diaz, Càritas Diocesana de Barcelona
Ferran Busquets, Arrels Fundaci3n
Idoia Oca, Gedi
Imma Corral, Insercoop
Iv3n L3pez, Fundaci3n IReS
Javier Prieto, Sant Joan de D3u Serveis Socials
Jordi Foix, Fundaci3n Els Tres Turons
Judit Ruiz, Fundaci3n Àmbit Prevenció
Laura Campos, ACCEM
Laura Tarradas, Punt de refer3ncia
Marisa Grau, Insercoop
Marta Benitez, Associaci3n in Via
Marta Garcia, Fundaci3n Els Tres Turons
Merc3 Darnell, Càritas Diocesana de Barcelona
Merche Ru3, Fundaci3n Ared
Mireia Hernando, Fundaci3n IReS
M3riam Feu, Càritas Diocesana de Barcelona
Montse G3ell, Femarec
Nati Gordo, Associaci3n In Via
Natxo Pardo, Fundaci3n APIP- ACAM
N3ria Argilaga, Femarec
N3ria Arnejo, Suara Cooperativa
Rosa Balaguer, Casal dels Infants
Rosa Majoral, Fundaci3n Arrels Sant Ignasi
Sergi Pascual, Fundaci3n Interm3dia
Sira Vilardell, Fundaci3n Surt
S3nia Moragrega, Fundaci3n Interm3dia
Vict3ria Galv3n, Suara Cooperativa
Xavier Gallofr3, Gedi
Xavier Villarejo, Fundaci3n Ared